

споживача; реалізація товарів безпосередньо фізичним, а іноді і юридичним особам, як їх кінцевим споживачам; реалізація товарів спеціальними продавцями – фізичними або юридичними особами, які мають право здійснювати підприємницьку діяльність з продажу товарів у роздріб; призначення товарів, що продаються в роздріб для особистого некомерційного використання кінцевими споживачами.

Перспективними дослідженнями надалі є наукова розробка питань, що стосуються розкриття змісту структурних елементів договірних відносин роздрібної купівлі-продажу (об'єкт, суб'єкти та зміст), як різновиду майнових суспільних відносин, з метою удосконалення системи договірного права України.

Список використаних джерел:

1. Аскназий С. И. Очерки хозяйственного права в СССР / С. И. Аскназий. – Л. : Рабочее изд-во. «Прибой», 1926. – 200 с.
2. Романец Ю. В. Система договоров в гражданском праве России : автореф. дис. на соискание ученой степени доктора юрид. наук. :12.00.03 / Романец Юрий Владимирович. – М., 2001. – 48 с
3. Цивільне право : підручник : у 2 ч. Ч. 2 /за заг. ред. В. А. Кройтора та Є. О. Мічуріна. – Х. : Харк.нац. ун-т. внутр.. справ, 2013. – 314 с.
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.
5. Апанасюк М. П. Договір ренти: Лекція [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravoznavec.com.ua/period/chapter/3/9/1552#_ftn1.
6. Рішення Дзержинського районного суду м. Харкова від 08.05.2013 (справа № 2011/18916/12) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/31387541>.
7. Брагинский М. И. Договорное право. Книга вторая: Договоры о передаче имущества: изд. 2-е, испр. / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М. : Статут, 2002. – 795 с.

References:

1. Asknazyy S. Y. Ocherky khozyaystvennoho prava v SSSR / S. Y. Asknazyy. – L. : Rabochee yzd-vo. «Pryboy», 1926. – 200 s.
2. Romanets Yu. V. Systema dohovorov v hrazhdanskom prave Rossyy : avtoref. dys. na soyskanye uchenoy stepeny doktora yuryd. nauk. :12.00.03 / Romanets' Yuryy Vladymyrovych. – M., 2001. – 48 s
3. Tsyvil'ne pravo : pidruchnyk : u 2 ch. Ch. 2 /za zah. red. V. A. Kroytora ta Ye. O. Michurina. – Kh. : Khark.nats. un-t. vnutr.. sprav, 2013. – 314 s.
4. Tsyvil'nyy kodeks Ukrayiny : Zakon Ukrayiny vid 16.01.2003 # 435-IV // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. – 2003. – # 40–44. – St. 356.
5. Apanasyuk M. P. Dohovir renty: Lektsiya [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.pravoznavec.com.ua/period/chapter/3/9/1552#_ftn1.
6. Rishennya Dzerzhyns'koho rayonnoho sudu m. Kharkova vid 08.05.2013 (sprava # 2011/18916/12) [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/31387541>.
7. Brahynskyy M. Y. Dohovornoe pravo. Knyha vtoraya: Dohovory o peredache umushchestva: yzd. 2-e, uspr. / M. Y. Brahynskyy, V. V. Vytryanskyu. – M. : Statut, 2002. – 795 s.

Рецензент: доктор юридичних наук, професор Кінашук Л.Л.

УДК 349.6

Швець В.О.,

кандидат юридичних наук, суддя Вищого господарського суду
**ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО ЗАХИСТУ
ВІД РЕЙДЕРСЬКИХ ПОГЛИНАНЬ В УКРАЇНІ**

Стаття присвячена окресленню деяких окремих особливостей судового захисту від рейдерських нападів та поглинань в Україні. Розглянуто комплекс правил та стандартів, якими керується суд під час такого захисту.

Ключові слова: судовий захист, рейдерство, Україна, особливості

Швец В.А.,

кандидат юридических наук, судья Высшего хозяйственного суда
**НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ СУДЕБНОЙ ЗАЩИТЫ
ОТ РЕЙДЕРСКИХ ПОГЛОЩЕНИЙ В УКРАИНЕ**

Статья посвящена обрисовке некоторых отдельных особенностей судебной защиты от рейдерских нападений и поглощений в Украине. Рассмотрен комплекс правил и стандартов, которыми руководствуется суд при такой защите.

Ключевые слова: судебная защита, рейдерство, Украина, особенности

Shvets V.A.,

Doctor of Law, Judge of the Supreme Economic Court
**SOME FEATURES JUDICIAL PROTECTION AGAINST
RAIDER TAKEOVERS IN UKRAINE**

The article is devoted to outlining some special features of judicial protection against raider attacks and acquisitions in Ukraine. Considers complex rules and regulations that guide the court when such protection.

Given the fact that the court may ask any person concerned in fact raider takeover, the courts of appeal and objects such acquisitions, and the raiders themselves, which are now trying to use the courts as a tool for the implementation of effective and optimal raider attack. It is on this basis, in order to prevent the implementation of raider takeovers by national courts and therefore prevent distortion of the role of courts to protect businesses against raider sinks, legislators and courts have established a set of rules and standards that can be called barriers implement these actions.

An important feature of judicial protection of undertakings against raider attacks in modern Ukraine is the possibility of making separate commercial courts decisions and reports of internal affairs agencies or prosecutors.

Keywords: judicial protection, raid, Ukraine, features

Актуальність проблематики. Актуальність теми є очевидною з огляду на ті процеси, що наразі відбуваються в державі: в мирний час рейдерські поглинання були досить поширеним явищем на українській території, сьогодні ж, під час воєнних конфліктів та сутичок, користуючись нестабільністю та загальним напруженням в країні, чимало недобросовісних суб'єктів можуть намагатися скористатися ситуацією на власну користь в аспектів рейдерського нападу. Отже, під час дослідження спробуймо надати короткий огляд практики та аналіз чинного законодавства з піднятого питання.

Метою статті є висвітлення деяких особливостей судового захисту від рейдерських поглинань в Україні.

Виклад матеріалу. Зважаючи на те, що до суду може звернутись будь-яка заінтересована особа по факту рейдерського поглинання, до судів звертаються і об'єкти такого поглинання, і самі рейдери, які і сьогодні намагаються використовувати суди в якості інструменту здійснення ефективної та оптимальної рейдерської атаки. Саме на цій підставі, з метою унеможливлення здійснення рейдерських поглинань за рахунок національних судів та, відповідно, унеможливлення викривлення ролі судів щодо захисту суб'єктів господарювання від рейдерських поглиначів, законодавець та суди встановили комплекс правил та стандартів, які умовно можна назвати бар'єрами для здійснення зазначених дій. До основних таких, головним чином, слід віднести наступні:

1) уточнення підсудності та визначення місця подання позову з такої категорії справ. Щодо підсудності антирейдерських справ, до яких відносяться і справи за позовами компаній-мішеней до протиправних поглиначів, варто спочатку відмітити ту обставину, що як і в Російській Федерації, в Україні однією з найважливіших умов

успішної реалізації схеми рейдерського нападу є можливість для корупції в суддівстві, в результаті чого з'являються судові ухвали та рішення, які стають підставою для встановлення несправедливого контролю рейдера над підприємством. Тривалий період часу рейдери користувались тим, що законодавство надавало можливість отримувати рішення суду в різних містах України, зокрема, в судах загальної юрисдикції (по суті, так само як і в РФ, про що вже вище зазначалось). При цьому така ситуація тривала до 2006 року, коли до ГПК України [1] були внесені зміни, які чітко визначили, що справи у спорах щодо приватизації майна, а також які виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером), у тому числі учасником, який вибув, а також між учасниками (засновниками, акціонерами) господарських товариств, що пов'язані із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності цього товариства, крім трудових спорів підвідомчі господарським судам. Також, завдяки цим законодавчим поправкам було сформульоване важливе правило, відповідно до якого, справи з корпоративних спорів повинні розглядатись лише господарським судом за місцезнаходженням господарського товариства відповідно до відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців [2, с. 1063]. Про ефективність таких змін в законодавстві, що прямо впливають на рівень здійснення захисту судами України, також зазначає також, приміром, С. Баланчук, який наголошує на тому, що передача законодавцем розгляду корпоративних спорів на вирішення господарських судів за місцезнаходженням товариства, безумовно, стало основним чинником, що обумовив зменшення кількості рейдерських атак [3].

2) заборона прийняття органами влади будь-яких рішень щодо ведення реєстрів власників іменних цінних паперів. Так, відповідно до ч. 3 ст. 9 Закону України «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10 грудня 1997 року N 710/97-ВР, який залишається чинним до 11 квітня 2014 року (у зв'язку із набранням чинності Закону України «Про депозитарну систему України» від 06 липня 2012 року N 5178-VI), законодавцем регламентується правило, відповідно до якого будь-які органи державної влади (враховуючи також Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку), а також юридичні та фізичні особи не можуть приймати рішення обов'язкового чи рекомендаційного характеру щодо ведення реєстрів власників іменних цінних паперів (тобто, складений реєстратором на певну дату список власників іменних цінних паперів та номінальних утримувачів), а так само: щодо забезпечення ведення таких реєстрів чи їх розподілу, що суперечать ч. 2 ст. 9 зазначеного Закону;

3) вдосконалення інституту забезпечення позову. Звертаючись до суду за захистом від рейдерського поглинання, компанія-мішень може клопотати про вжиття запобіжних заходів, яке, відповідно до ч. 1 ст. 43-4 ГПК України, повинно розглядатись у дводенний строк (у разі якщо суд вважає за необхідне вчинити під час розгляду заяви певні процесуальні дії, наприклад, викликати представників заявника чи заінтересованих осіб, витребувати додаткові докази тощо, такі дії мають відбуватися в межах зазначеного строку). При цьому необхідно звернути увагу на те, що тривалий час до забезпечувальних заходів більшою мірою звертались саме рейдери в порядку ст. 67 ГПК України, зважаючи на те, що до 2008 року ця стаття дозволяла блокувати

діяльність компанії-мішені, в результаті чого, об'єкт рейдерського поглинання фактично та юридично позбавлявся можливості звертатись до судових та позасудових засобів захисту від такої зловмисної атаки. Однак, в результаті внесення змін до ст. 67 Кодексу, законодавцем встановилось правило, відповідно до якого, скасовувалась можливість забезпечування позову шляхом заборони: проведення загальних зборів акціонерів або учасників господарського товариства та прийняття ними рішення; надання емітентом, реєстратором, зберігачем, депозитарієм реєстру власників іменних цінних паперів, інформації про акціонерів або учасників господарського товариства для проведення загальних зборів товариства; участь акціонерів або учасників у загальних зборах товариства, визначення правомочності загальних зборів акціонерів або учасників господарського товариства.

Відтак, на сьогодні, застосування інституту забезпечення позову в справах про рейдерське поглинання, більшою мірою є корисним для компанії-об'єкта поглинання. Так, відповідно до чинного законодавства, головним чином, зважаючи на ст. 43-1 ГПК України, особа, яка має підстави побоюватись, що подача потрібних для неї доказів стане згодом неможливою або утрудненою, а також підстави вважати, що її права порушені або існує реальна загроза їх порушення, має право звернутися до господарського суду з заявою про вжиття, передбачених ст. 43-2 ГПК України, запобіжних заходів до подання позову, а саме таких заходів: витребування доказів; огляд приміщень, в яких відбуваються дії, пов'язані з порушенням прав; накладення арешту на майно, що належить особі, щодо якої вжито запобіжні заходи, і знаходиться в неї або в інших осіб. Варто відмітити, що судовій практиці господарських судів відомі випадки, коли з цього приводу до суду звертаються компанії-об'єкти рейдерського поглинання [Див. напр. 4]

У Постанові Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» від 17 жовтня 2012 року № 12 та Інформаційному листі Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вжиття запобіжних заходів» від 20 квітня 2007 року № 01-8/251 зазначається, що у вирішенні питання про вжиття запобіжних заходів господарський суд має здійснити оцінку обґрунтованості доводів заявника щодо необхідності їх застосування, головним чином, з урахуванням: розумності, обґрунтованості і адекватності вимог заявника; наявності зв'язку між конкретним видом запобіжних заходів і предметом відповідної позовної вимоги, яку заявник повинен подати у строк, встановлений ч. 3 ст. 43-3 ГПК України (тобто, протягом п'яти днів з дня винесення ухвали про вжиття запобіжних заходів); імовірності настання обставин, зазначених у ст. 43-1 ГПК України; запобігання порушенню у зв'язку із вжиттям таких заходів прав та охоронюваних законом інтересів третіх осіб.

При цьому, необхідно звернути увагу на те, що відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 43-3 ГПК України заява про вжиття запобіжних заходів повинна містити обставини, якими заявник обґрунтовує необхідність вжиття запобіжних заходів. Такі обставини мають узгоджуватися з приписами статті 431 ГПК, а за змістом п. 5 ч. 1 ст. 43-3 і ч. 3 ст. 43-4 ГПК України, – також й підтверджуватись відповідними доказами, витребування й оцінка яких здійснюється господарським судом за загальними правилами про докази, що містяться в господарському процесуальному законі. Так, серед іншого, заявник має

подати докази, достатні для впевненості в тому, що його право порушується або невідворотно буде порушено.

Також, при вирішенні питання про застосування такого заходу як витребування доказів підлягає доведенню факт наявності витребуваних доказів як взагалі, так і перебування їх у певної особи. При цьому, також відповідно до змісту ст. 43-1 ГПК України підлягають доведенню підстави того, що подача потрібних доказів згодом стане згодом неможливою або утрудненою. Однак, навіть й тоді, коли усі докази суду надані й факти доведені, господарський суд повноважний, відповідно до ч. 4 ст. 43-4 ГПК України, зобов'язати заявника забезпечити його вимогу заставою, достатньою для того, щоб запобігти зловживанню запобіжними заходами, яка вноситься на депозит господарського суду (хоча на даний час порядок відкриття депозитних рахунків господарських судів для внесення коштів застави, а так само проведення операцій за цими рахунками нормативно-правовими актами України не визначено).

Що стосується питання місця подачі заяви, то виходячи із змісту п. 10 Постанови ПВГС України від 17 жовтня 2012 року N 12 та п. 8 Інформаційного листа ВГС України від 20 квітня 2007 року N 01-8/251, можна дійти до висновку, що чинне законодавство не містить прямих вказівок щодо місця розгляду заяви про вжиття запобіжного заходу (заходів). Згідно з ч. 1 ст. 43-4 ГПК України заява про вжиття запобіжних заходів розглядається господарським судом, у районі діяльності якого належить провести ці процесуальні дії. Отже, у вирішенні питання про місце розгляду зазначеної заяви слід виходити з того, який саме запобіжний захід заявник вважає за необхідне вжити: тобто якщо йдеться про витребування доказів, про огляд приміщень або про накладення арешту на майно, заява має подаватися до місцевого господарського суду, в районі діяльності якого знаходяться відповідно докази, приміщення або майно, стосовно яких належить провести певні дії. При цьому, якщо заяву помилково подано до господарського суду, який не уповноважений її розглядати, то це виключає можливість такого розгляду, і суд з посиланням на ч. 1 ст. 43-4 ГПК України повертає відповідну заяву з винесенням про це належним чином мотивованої ухвали.

Важливою особливістю судового захисту суб'єктів господарювання від рейдерських нападів в сучасній Україні є також можливість винесення господарськими судами окремих ухвал і повідомлень органам внутрішніх справ чи прокуратури.

Аналізуючи сучасну судову практику у справах з приводу рейдерського поглинання, можна виокремити також таку підгрупу справ, як справи про зобов'язання відповідачів припинити поширення недостовірних відомостей (головним чином про вчинення позивачем рейдерських дій чи планування рейдерського поглинання) та стягнення з них моральної шкоди [5; 6; 7], а також про визнання інформації такою, що не відповідає дійсності та порочить честь, гідність та ділову репутацію (тобто, інформації, яка вказує на ту чи іншу особу як на рейдера, хоча таке є хибним твердженням), спростування такої недостовірної інформації та відшкодування моральної шкоди [8; 9; 10].

Також варто відмітити, що в сучасній антирейдерській практиці національних судів України іноді зустрічаються справи, в яких позивачі (умисно чи неумисно) хибно звинувачують іншого суб'єкта господарювання (поглинача) у застосуванні проти них рейдерських заходів, що досить часто призводить до плутанини в судовій практиці.

Так, приміром, в справі N 2-81/06 за позовом ТОВ «Кварцит-ДМ» смт. Васильківка до ТОВ «Горизонт» смт. Васильківка та Відповідачів NN 2-6 (до ще п'яти відповідачів) про визнання недійсним установчих документів [11], яка розглядалась за скаргою в апеляційній інстанції, зокрема, скаржники наголошували на тому, що позов, який був поданий, є по своїй суті рейдерством, спрямованим на захоплення, фізичне заволодіння майном підприємства позивачем, хоча, як відзначив суд доводи скаржника з цього приводу є безпідставними, так як позивач не набуває ніяких майнових прав і не стає володарем майна ТОВ «Горизонт» після скасування його державної реєстрації.

Висновок. Підсумовуючи, слід враховувати, що викладені особливості судового захисту від рейдерських поглинань не є остаточними та вичерпними, проте, на що важливо звернути увагу, вони дають можливість достатньо повно охарактеризувати стан означеного захисту із тим, щоб можна було в подальшому визначитись із напрямками удосконалення правового регулювання такого захисту.

Список використаних джерел:

1. Господарський процесуальний Кодекс України від 06 листопада 1991 року N 1798-XII. // Вісник Верховної Ради України, 1992, N 6. – ст. 56.
2. Швець В.О. Господарський процес на сторожі захисту суб'єктів господарювання від рейдерів / В.О. Швець.// Форум права, 2012, N 1. – С. 1063-1068.
3. Судова практика: Власне захоплення. Український Юрист, N 7-8 Липень-Серпень 2012 року. [Електрон. ресурс]: Веб-сайт видавництва «Юридична практика». – Режим доступу: <http://jurist.ua/?article/203>
4. Господарський суд Луганської області, Справа N 15зз/5014/237/2012. Окрема ухвала від 19 березня 2012 року. Повідомлення у порядку ст. 90 ГПК України. [Електрон. ресурс]: Офіційний веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/22035846>
5. Вищий господарський суд України, Справа N 30/168 за позовом ТОВ «Пілот» до ЗАТ «Київське агентство повітряних сполучень «Кий Авіа», ТОВ «Туристична фірма «Авіатур», ЗАТ «Кий Авіа Крим», (за касаційною скаргою ЗАТ «Київське агентство повітряних сполучень «Кий Авіа» на Постанову Київського апеляційного господарського суду від 13 вересня 2007 року). Постанова від 06 грудня 2007 року. [Електрон. ресурс]: Офіційний веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/1237021>
6. Господарський суд міста Києва, Справа N 30/168 за заявою ЗАТ «Київське агентство повітряних сполучень «Кий Авіа» про перегляд за нововиявленими обставинами рішення Господарського суду міста Києва від 25 червня 2007 року у справі N 30/168. Ухвала від 18 червня 2010 року. [Електрон. ресурс]: Офіційний веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10023587>
7. Вищий господарський суд України, Справа N 30/168 за ТОВ «Пілот» до ЗАТ «Київське агентство повітряних сполучень «Кий Авіа», ТОВ «Туристична фірма «Авіатур», ЗАТ «Кий Авіа Крим» про зобов'язання вчинити дії (за заявою ЗАТ «Київське агентство повітряних сполучень «Кий Авіа» про перегляд за нововиявленими обставинами рішення господарського суду міста Києва від 20 червня 2007 року). Постанова від 13 грудня 2010 року. [Електрон. ресурс]: Офіційний веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/12955187>
8. Печерський районний суд м. Києва, Справа N 2-485-1/10 за позовом Особа N 1 до Президента України Особа N 2 (третя особа Національна телекомпанія України) про захист честі, гідності та ділової репутації. Рішення від 07 липня 2010 року. [Електрон. ресурс]: Офіційний веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10353049>
9. Печерський районний суд м. Києва, Справа N 2-1558/12 (Категорія 38) за позовом Особа N до ТОВ «Елайд Стандарт Лімітед», Запорізької обласної ГО «Запорізький обласний правозахисний антирейдерський комітет (Комітет захисту конституційних прав власників)», ТОВ «РадіоКом», Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації «НКРЗІ», ТОВ «КП-ТВ», Запорізька обласна державна телерадіокомпанія, ПрАТ «Телерадіокомпанія «Алекс», КП «Муніципальна телевізійна мережа» (треті особи: ТОВ «Піар Агенство Тасс», ТОВ «Газета «Запорізький

кримінал») про захист гідності, честі, ділової репутації та відшкодування моральної шкоди. Рішення від 10 січня 2013 року. [Електрон. ресурс]: Офіційний веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/28670797>

10. Оболонський районний суд м. Києва, Справа N 2/756/369/13 (Унікальний N 2605/15745/12), Рішення від 14 січня 2013 року. [Електрон. ресурс]: Офіційний веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/28585323>

11. Дніпропетровський апеляційний господарський суд, Справа N 2-81/06 за позовом ТОВ «Кварцит-ДМ» смт. Васильківка до ТОВ «Горизонт» смт. Васильківка та Відповідачів NN 2-6 про визнання недійсним установчих документів. Рішення від 31 травня 2007 року. [Електрон. ресурс]: Офіційний веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/702454>

References:

1. Hospodars'kyu protsesual'nyy Kodeks Ukrainy vid 06 lystopada 1991 roku N 1798-XII. // Visnyk Verkhovnoyi Rady Ukrainy, 1992, N 6. – st. 56.

2. Shvets' B.O. Hospodars'kyu protses na storozhi zakhystu sub'yektiv hospodaryuvannya vid reyderiv / B.O. Shvets' // Forum prava, 2012, N 1. – С. 1063-1068.

3. Sudova praktyka: Vlasne zakhoplenya. Ukrayins'kyy Yuryst, N 7-8 Lypen'-Serpen' 2012 roku. [Elektron. resurs]: Veb-sayt vydavnyt'stva «Yurydychna praktyka». – Rezhym dostupu: <http://jurist.ua/?article/203>

4. Hospodars'kyu sud Luhans'koyi oblasti, Sправа N 15zz/5014/237/2012. Okrema ukhvala vid 19 bereznya 2012 roku. Povidomlennya u porjadku st. 90 HPK Ukrainy. [Elektron. resurs]: Ofitsiynyy veb-sayt Yedynoho derzhavnoho reyestru sudovykh rishen'. – Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/22035846>

5. Vyshchyy hospodars'kyu sud Ukrainy, Sправа N 30/168 за позовом ТОВ «Pilot» до ZAT «Kyiv's'ke ahent-stvo povitryanykh spoluchen' «Kyiv Avia», ТОВ «Turystychna firma «Aviatur», ZAT «Kyiv Avia Krym», (za kasatsiynoyu skarhoyu ZAT «Kyiv's'ke ahent-stvo povitryanykh spoluchen' «Kyiv Avia» na Postanovu Kyiv's'koho apelyatsiynoho hospodars'koho sudu vid 13 veresnya 2007 roku). Postanova vid 06 hrudnya 2007 roku. [Elektron. resurs]: Ofitsiynyy veb-sayt Yedynoho derzhavnoho reyestru sudovykh rishen'. – Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/1237021>

6. Hospodars'kyu sud mista Kyieva, Sправа N 30/168 за заявою ZAT «Kyiv's'ke ahent-stvo povitryanykh spoluchen' «Kyiv Avia» pro perehlyad za novovyavlenymy obstavynamy rishennya Hospodars'koho sudu mista Kyieva vid 25 chervnya 2007 roku u spravi N 30/168. Ukhvala vid 18 chervnya 2010 roku. [Elektron. resurs]: Ofitsiynyy veb-sayt Yedynoho derzhavnoho reyestru sudovykh rishen'. – Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10023587>

7. Vyshchyy hospodars'kyu sud Ukrainy, Sправа N 30/168 за TOV «Pilot» до ZAT «Kyiv's'ke ahent-stvo povitryanykh spoluchen' «Kyiv Avia», TOV «Turystychna firma «Aviatur», ZAT «Kyiv Avia Krym» pro zobov'yazannya vchynyty diyi (za заявою ZAT «Kyiv's'ke ahent-stvo povitryanykh spoluchen' «Kyiv Avia» pro perehlyad za novovyavlenymy obstavynamy rishennya hospodars'koho sudu mista Kyieva vid 20 chervnya 2007 roku). Postanova vid 13 hrudnya 2010 roku. [Elektron. resurs]: Ofitsiynyy veb-sayt Yedynoho derzhavnoho reyestru sudovykh rishen'. – Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/12955187>

8. Pechers'kyu rayonnyy sud m. Kyieva, Sправа N 2-485-1/10 за позовом Особа N 1 до Президента України Особа N 2 (tretya osoba Natsional'na telekompaniya Ukrainy) pro zakhyst chesti, hidnosti ta dilovoyi reputatsiyi. Rishennya vid 07 lypnya 2010 roku. [Elektron. resurs]: Ofitsiynyy veb-sayt Yedynoho derzhavnoho reyestru sudovykh rishen'. – Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10353049>

9. Pechers'kyu rayonnyy sud m. Kyieva, Sправа N 2-1558/12 (Katehoriya 38) за позовом Особа N до TOV «Elayd Standart Limited», Zaporiz'koyi oblasnoyi HO «Zaporiz'kyu oblasnyy pravozakhysnyy antyreyders'kyu komitet (Komitet zakhystu konstytutsiynykh prav vlasnykiv)», TOV «RadioKom», Natsional'noyi komisiyi, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferi zv'yazku ta informatyzatsiyi «NKRZI», TOV «KP-TV», Zaporiz'ka oblasna derzhavna teleradiokompaniya, PrAT «Teleradiokompaniya «Aleks», KP «Munitsypal'na televiziyna merezha» (tretii osoby: TOV «Piar Ahentstvo Tass», TOV «Hazeta «Zaporiz'kyu kryminal») pro zakhyst hidnosti, chesti, dilovoyi reputatsiyi ta vidshkoduvannya moral'noyi shkody. Rishennya vid 10 sichnya 2013 roku. [Elektron. resurs]: Ofitsiynyy veb-sayt Yedynoho derzhavnoho reyestru sudovykh rishen'. – Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/28670797>

10. Obolons'kyu rayonnyy sud m. Kyieva, Sправа N 2/756/369/13 (Unikal'nyy N 2605/15745/12), Rishennya vid 14 sichnya 2013 roku. [Elektron. resurs]: Ofitsiynyy veb-sayt Yedynoho derzhavnoho reyestru sudovykh rishen'. – Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/28585323>

11. Dnipropetrovs'kyu apelyatsiynyy hospodars'kyu sud, Sprava N 2-81/06 za pozovom TOV «Kvartsyt-DM» smt. Vasyl'kivka do TOV «Horyzont» smt. Vasyl'kivka ta Vidpovidachiv NN 2-6 pro vyznannya nediysnym ustanovchych dokumentiv. Rishennya vid 31 travnya 2007 roku. [Elektron. resurs]: Ofitsiynyy veb-sayt Yedynoho derzhavnoho reyestru sudovykh rishen'. – Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/702454>

Рецензент: доктор юридичних наук, професор Лоцихін О.М.

УДК 347.73

Ямненко Т.М.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільного права і процесу

Національного авіаційного університету

**ДОЦІЛЬНІСТЬ ПРИЗНАЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРНО-ТЕХНІЧНОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ ВЧИНЕННІ ПОРУШЕНЬ БАНКІВСЬКОГО
(ВАЛЮТНОГО) ЗАКОНОДАВСТВА**

У статті розглядається доцільність призначення різних видів комп'ютерно-технічної експертизи під час доказування банківських (валютних) правопорушень. Запропоновано внести зміни до Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень.

Ключові слова: доказування, банківське та валютне законодавство, комп'ютерна техніка, експертиза, контроль.

Ямненко Т.М.,

кандидат юридических наук,

доцент кафедри громадянського права и процесса

Национального авиационного университета

**ЦЕЛЕСООБРАЗНОСТЬ НАЗНАЧЕНИЯ КОМПЬЮТЕРНО-
ТЕХНИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗИ ПРИ СОВЕРШЕНИИ НАРУШЕНИЙ
БАНКОВСКОГО (ВАЛЮТНОГО) ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА**

В статье рассматривается целесообразность назначения различных видов компьютерно-технической экспертизы при доказывании банковских (валютных) правонарушений. Предложено внести изменения в Инструкцию о назначении и проведении судебных экспертиз и экспертных исследований.

Ключевые слова: доказывание, банковское и валютное законодательство, компьютерная техника, экспертиза, контроль.

Yamnenko T.M.,

Docent of the civil law and process department of the National Aviation University

**EXPEDIENCE OF SETTING COMPUTER-TECHNICAL EXPERTISE AT
FEASANCE OF VIOLATIONS OF BANK (CURRENCY) LAWS**

With the rapid development of computer technology, virtually all operational documentation of financial institutions has been converted into the electronic form. But despite all the advantages of technological innovation, computers are vulnerable to crashes, and therefore the data may be either lost or damaged. Loss of information on electronic media, including the inability to provide it to inspectors during the inspection control measures may be a reason to bring the financial institutions to responsibility.

The level of implementation of modern information technologies in commercial banks of Ukraine is very different. This is due to a very rapid growth in the number of banking institutions and varying levels of financial capacity for computer technologies implementation. With the growth of structure and scope of banking services, number of branches, customers and relations the need to establish powerful computers has arisen in banks. Computerization of banking and foreign exchange transactions has greatly simplified the relationship between the bank and a customer. However, such simplification has a substantial disadvantage. Computer equipment, even the most modern, can give a failure because of voltage drops if the bank has not provided itself with a quality uninterruptible power supply or because of deliberate (careless) interfering in the computer (e.g. intervention in